

Nr 277.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442); given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels godkänna härvid fogat förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442);
dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

kungörelse om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442).

Härigenom förordnas, *dels* att 1 §, 2 § 1 mom., 18, 19 och 25 §§ samt 28 § 1 och 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 skola hava ändrad lydelse på sätt av det följande framgår, *dels ock* att 7 § 2 mom. samma reglemente skall upphöra att gälla.¹

1 §.

1. Detta reglemente skall, med de undantag som i 2 § angivas, äga tillämpning å följande ordinarie befattningshavare:

a) tjänsteman, som är underkastad föreskrifterna i civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8);

b) justitieråd och regeringsråd; samt

c) chefen för rasbiologiska institutet och följande vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet anställda befattningshavare, som icke äro underkastade föreskrifterna i civila avlöningsreglementet, nämligen professor, prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator och föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund.

2. Reglementet skall, likaledes med de undantag som i 2 § angivas, jämväl tillämpas å

a) extra ordinarie tjänsteman, som är underkastad föreskrifterna i av Kungl. Maj:t i anslutning till civila avlöningsreglementet utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid den civila statsförvaltningen; och

b) extra ordinarie kvinnlig sjukvårdspersonal vid försvarsväsendet.

3. Kungl. Maj:t äger besluta, att reglementet skall i tillämpliga delar bliva gällande jämväl för icke-ordinarie anställningshavare, som icke avses i 2 mom., där anställningshavaren åtnjuter avlöning enligt civila avlöningsreglementet eller enligt av Kungl. Maj:t i anslutning därtill utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid den civila statsförvaltningen, så ock där eljest särskilda skäl därtill äro.

2 §.

1. Från reglementets tillämpning är undantagen

a) innehavare av — — — angår dylik tjänst;

¹ Senaste lydelse, se 1937:435 beträffande 1 § 2 mom., 2 § 1 mom., 7 § och 25 § samt 1936:254 beträffande 18 § 2 mom.

b) innehavare av tjänst, med vilken är förenad pensionsrätt i statens pensionsanstalt, såvitt angår dylik tjänst;

c) innehavare av i 1 § 1 mom. c) avsedd befattning såsom professor, därest avlöningsbelopp för tjänsten icke äro angivna i vederbörande för professorer gällande avlöningsstat samt Kungl. Maj:t särskilt förordnat, att reglementet icke skall äga tillämpning å tjänsten;

d) tjänsteman vid — — — statens vattenfallsverk; samt

e) extra ordinarie — — — verket föreskrivna.

18 §.

1. Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningar, som tillhöra viss löneplan i civila avlöningsreglementet, skola, där ej annat följer av stadgandena i 2 mom., 20 och 21 §§ samt 24 § 4 mom., tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag som här nedan angivas:

a) *Befattningar, tillhörande löneplan A:*

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.	Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
1	1,320	36	18	3,684	174
2	1,404	39	19	3,924	192
3	1,476	42	20	3,924	192
4	1,560	45	21	4,200	213
5	1,644	48	22	4,476	234
6	1,716	51	23	4,764	255
7	1,824	57	24	5,076	279
8	1,920	63	25	5,400	303
9	2,040	69	26	5,724	330
10	2,160	75	27	6,036	354
11	2,304	84	28	6,360	378
12	2,436	90	29	6,684	399
13	2,640	102	30	6,996	420
14	2,844	114	31	7,128	429
15	3,036	129	32	7,260	435
16	3,240	141	33	7,428	447
17	3,444	156	34	7,608	456

b) *Befattningar, tillhörande löneplan B:*

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
1	7,296	438
2	7,896	474
3	8,496	510

c) Befattningar, tillhörande löneplan D:

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
—	6,036	354

d) Befattningar, tillhörande löneplan F:

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
—	3,924	192

2. För följande befattningar skola, oavsett vilken lönegrad befattningen tillhör, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som enligt 1 mom. gälla för befattningar, vilka tillhöra nedan angivna lönegrader i löneplan A enligt civila avlöningsreglementet, nämligen:

för överläkare av 1:a klass vid statens sinnessjukhus	30 lönegraden	
» » » 2:a » » » » eller vid statens anstalt för fallandesjuka samt för chef, tillika läkare, vid statens skyddshem.	29 »	
för överläkare av 3:e klass vid statens sinnessjukhus.	28 »	

dock att för överläkare, som tillika är professor i psykiatri vid universitet, pensionsunderlaget skall utgöra 7,500 kronor och pensionsavdraget 450 kronor,

för lantbruksingenjör	26 lönegraden	
» länsveterinär	24 »	

För lotspersonal skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör.

3. För nedan angivna befattningar skola tillämpas följande pensionsunderlag och pensionsavdrag:

för justitieråd, regeringsråd och landshövding: pensionsunderlag 9,996 kronor och pensionsavdrag 600 kronor,

för chefen för rasbiologiska institutet samt professor vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet: pensionsunderlag 7,500 kronor och pensionsavdrag 450 kronor, ävensom

för befattning vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet såsom prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator eller föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund: pensionsunderlag 6,000 kronor och pensionsavdrag 360 kronor.

19 §.

1. Där ej för viss befattning annan pensionsålder anges i den såsom bilaga B till detta reglemente fogade åldersförteckningen eller annat följer av vad nedan under 2 mom. sägs, inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken tjänsteman uppnår nedan angivna levnadsålder: tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 1—12 60 år
 » med lön enligt löneplan D eller F 63 »
 » , övriga 65 » .

2. Beträffande tjänstemän vid högre lärarinneseminariet, de allmänna läroverken, folkskoleseminarierna, småskoleseminarierna, läroanstalterna för blinda, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, läroanstalterna för dövstumma, de tekniska läroverken samt navigationsskolorna, med undantag dock av maskinister, husmödrar, sjuksköterskor, översköterskor, vaktmästare och eldare, inträder pensionsåldern vid utgången av det kalenderhalvår, under vilket tjänstemannen uppnår den i 1 mom. eller bilagan B angivna levnadsåldern.

25 §.

Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningarna skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan angivas:

a) *Befattningar, tillhörande löneplan C:*

Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
1	5,500	330	10	8,000	480
2	5,500	330	11	8,000	480
3	5,500	330	12	9,000	540
4	6,000	360	13	9,000	540
5	7,000	420	14	9,000	540
6	7,000	420	15	9,000	540
7	7,000	420	16	9,000	540
8	7,000	420	17	9,000	540
9	7,000	420			

b) *Befattningar, tillhörande löneplan E:*

Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
1	5,400	303	8	6,036	354
2	5,724	330	9	6,036	354
3	5,724	330	10	6,996	420
4	5,724	330	11	6,996	420
5	5,724	330	12	6,996	420
6	6,036	354	13	6,996	420
7	6,036	354	14	6,996	420

28 §.

1. För sådana extra ordinarie tjänster, vid vilka lön utgår enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan, skola, med de undantag som i 2 och 3 mom. stadgas, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan angivas:

a) *Extra ordinarie tjänstemän i allmänhet:*

Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
1	1,236	33	16	3,036	129
2	1,320	36	17	3,240	141
3	1,404	39	18	3,444	156
4	1,476	42	19	3,684	174
5	1,560	45	20	3,684	174
6	1,644	48	21	3,924	192
7	1,716	51	22	4,200	213
8	1,824	57	23	4,476	234
9	1,920	63	24	4,764	255
10	2,040	69	25	5,076	279
11	2,160	75	26	5,400	303
12	2,304	84	27	5,724	330
13	2,436	90	28	6,036	354
14	2,640	102	29	6,360	378
15	2,844	114	30	6,684	399

b) *Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt löneplan B i civila avlöningsreglementet samt andra extra ordinarie tjänstemän med lön enligt för motsvarande ordinarie tjänstemän gällande bestämmelser:* de pensionsunderlag och pensionsavdrag, vilka enligt 18 § 1 mom. gälla för motsvarande ordinarie tjänstemän.

2. För lotspersonal, berättigad till andel i lotspenningar, skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1939.

Härvid skall iakttagas:

1. För innehavare av sådan i civila avlöningsreglementet avsedd befattning, vid vilken omedelbart före den 1 juli 1939 utgår lön enligt löneplan i avlöningsreglementet den 20 maj 1927 (nr 170) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, skall gälla den avvikelser från bestämmelsen i 4 § första stycket civila tjänstepensionsreglementet, att befattningshavaren tillkomman-

de lön skall minskas med pensionsavdrag intill utgången av den månad, under vilken han inträder i pensionsåldern.

2. Civila tjänstepensionsreglementet skall jämväl efter denna kungörelses ikraftträdande tillämpas i dess tidigare lydelse i fråga om ordinarie tjänsteman vid den civila statsförvaltningen, som fortfarande är underkastad föreskrifterna i något av följande avlöningsreglementen, nämligen avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 1925 nr 270) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten, avlöningsreglementet den 21 maj 1926 (nr 177) för förste provinsialläkare och provinsialläkare och avlöningsreglementet den 15 juni 1934 (nr 303) för tjänstemän vid domänverket, så ock, i den utsträckning tidigare gällt, i fråga om ordinarie tjänsteman, som fortfarande är underkastad föreskrifterna i avlöningsreglementet den 30 september 1937 (nr 873) för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende.

3. För innehavare av befattning såsom maskinist, vaktmästare eller eldare vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk, folkskoleseminarium, småskoleseminarium, läroanstalt för blindas, vårdanstalten för blindas med komplicerat lyte, läroanstalt för dövstummas, tekniskt läroverk eller navigationskola inträder pensionsåldern,

därest tjänstemannen under tiden 1 juli 1939—30 juni 1940 uppnår en levnadsålder av 67 år, vid utgången av den månad, under vilken sagda ålder uppnås, eller, därest tjänstemannen under angivna tid uppnår en levnadsålder av 66 år, vid utgången av juni 1940,

därest tjänstemannen under tiden 1 juli 1940—30 juni 1941 uppnår en levnadsålder av 66 år, vid utgången av den månad, under vilken sagda levnadsålder uppnås, eller, därest tjänstemannen under angivna tid uppnår en levnadsålder av 65 år, vid utgången av juni 1941,

därest tjänstemannen under tiden 1 juli 1941—30 juni 1942 uppnår en levnadsålder av 65 år, vid utgången av den månad under vilken sagda levnadsålder uppnås, eller, därest tjänstemannen under angivna tid uppnår en levnadsålder av 64 år, vid utgången av juni 1942,

därest tjänstemannen under tiden 1 juli 1942—30 juni 1943 uppnår en levnadsålder av 64 år, vid utgången av den månad, under vilken sagda levnadsålder uppnås, eller, därest tjänstemannen under angivna tid uppnår en levnadsålder av 63 år, vid utgången av juni 1943.

4. Från reglementets tillämpning skall vara undantagen innehavare av i 1 § 1 mom. c) avsedd befattning, därest han innehaft ifrågavarande befattning omedelbart före den 1 juli 1939 samt före viss av Kungl. Maj:ts fastställd tidpunkt gjort anmälan, att han icke vill underkasta sig reglementets bestämmelser.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet samt därvid fogade bilagor. Departementschefen anför:

Reglementet.

Förslag av 1938 års pensionssakkunniga.

Det nya civila avlöningsreglementet förutsätter vissa ändringar i civila tjänstepensionsreglementet. Den närmare utredningen om dessa ändringar har, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1938, anförtrotts åt särskilda inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga. Dessa, som antagit benämningen 1938 års pensionssakkunniga, utgöras av expeditionschefen i finansdepartementet *A. Westling*, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare, redaktören *E. Andersson* i Bollnäs samt ledamoten av riksdagens andra kammare, möbelsnickaren *C. R. Jansson* i Falun.

I de direktiv, som meddelats för de sakkunnigas arbete, har bland annat framhållits, att det med hänsyn till utredningens omfattning syntes vara uteslutet, att densamma kunde slutföras inom sådan tid, att ett fullständigt förslag i ämnet kunde föreläggas 1939 års riksdag. Samtidigt påpekas emellertid nödvändigheten av att genomföra vissa formella ändringar i pensionslagstiftningen samtidigt med lönereglerngarnas ikraftträdande och att förslag härtill borde utarbetas såsom en första etapp i utredningsarbetet.

Med skrivelse den 3 januari 1939 hava de sakkunniga överlämnat betänkande med förslag till, bland annat, vissa ändringar i civila tjänstepensionsreglementet. Över förslaget, som är att beteckna såsom en första etapp i utredningsarbetet och avsett att längre fram följas av ett förslag till en mera ingående revision av reglementet, har statskontoret avgivit ett den 20 februari 1939 dagtecknat utlåtande.

Vid de sakkunnigas betänkande är fogat författningsförslag, vilket såsom bilaga (*Bil. 1*) torde få bifogas detta protokoll. Enligt författningsförslaget skola ändringar vidtagas i 1 §, 2 § 1 mom., 7, 18, 19 och 25 §§ samt 28 § 1 och 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet. Beträffande de sålunda ifrågasatta ändringarna samt av de sakkunniga föreslagna övergångsbestämmelser må framhållas följande.

De i 1 § 1 mom. a) angivna, nu gällande avlöningsreglementena för befattningshavare vid nyreglerade civila verk hava i de sakkunnigas förslag ersatts med civila avlöningsreglementet. Då de sakkunniga förutsatt, att sistnämnda reglemente tills vidare icke kommer att äga tillämpning å överdirektör och kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk, vilka för närvarande äga tjänstepensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet, hava dessa befattningar upptagits under b) av förevarande moment.

De i 1 § 2 mom. a) och b) samt 3 mom. nu upptagna bestämmelserna ersättas i de sakkunnigas förslag av en bestämmelse att civila tjänstepensionsreglementet skall tillämpas å extra ordinarie tjänstemän, vilka äro underkastade föreskrifterna i av Kungl. Maj:t i anslutning till civila avlöningsreglementet utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid den civila statsförvaltningen.

Enligt 3 mom. i de sakkunnigas förslag erhåller Kungl. Maj:t befogenhet att under vissa förutsättningar besluta om reglementets utsträckning jämväl till annan icke-ordinarie personal. Å andra sidan har nuvarande 4 mom. uteslutits. De sakkunniga hava framhållit, att av Kungl. Maj:t jämlikt nu gällande bestämmelser meddelat förordnande om reglementets tillämpning givetvis bör gälla utan att nytt beslut behöver meddelas.

Ur 2 § 1 mom. hava de sakkunniga uteslutit den för närvarande under b) meddelade bestämmelsen, enligt vilken sådan kvinnlig tjänsteman är undantagen från reglementets tillämpning, som icke är underkastad de från och med den 1 juli 1925 genomförda ändringarna i nu gällande avlöningsreglementen för befattningshavare vid nyreglerade verk. De sakkunniga påpeka, att sådan tjänsteman kommer att beredas tillfälle att övergå på civila avlöningsreglementet.

Beträffande 7 § föreslå de sakkunniga, att den nuvarande bestämmelsen i paragrafens 2 mom. om förening av lön och pension uteslutes ur reglementet. De sakkunniga erinra, att spørsmålet om förening av lön och pension i civila avlöningsreglementet lösts så, att nedsättning i förekommande fall skall drabba lönen.

I 18 § hava de sakkunniga vidtagit den reella ändringen, att bestämmelserna om särskilda pensionsunderlag för kvinnliga befattningshavare uteslutits. Till stöd härför anföra de sakkunniga följande:

Enligt civila tjänstepensionsreglementet gälla för kvinnliga befattningshavare lägre pensionsunderlag än för manliga tjänstemän, tillhörande samma lönegrad. Detta har sin grund i de bestämmelser i gällande avlönings-

reglementen, som utesluta kvinnlig befattningshavare från rätt att åtnjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad. Eftersom pensionsunderlagen beräknats på grundval av slutlönen, har denna inskränkning i löneförmånerna för kvinnliga befattningshavare kommit att i pensionshänseende återverka så, att pensionsunderlaget för kvinna blivit fastställt till samma belopp som det för manlig tjänsteman i närmast lägre lönegrad gällande. Då ifrågavarande inskränkning i kvinnliga befattningshavares rätt till löneklassuppflyttning icke erhållit någon motsvarighet i de nya avlöningsbestämmelserna, synes konsekvensen bjuda, att nuvarande undantagsföreskrift beträffande kvinnliga befattningshavares ställning i pensionshänseende upphäves. De sakkunniga hava därför ansett sig böra föreslå, att för varje lönegrad skall gälla allenast ett pensionsunderlag, lika för man och kvinna. Ändringen är givetvis icke utan betydelse för statens kostnader för pensioneringen men har likväl ansetts kunna ske i detta sammanhang, enär kvinnliga befattningshavare redan enligt de nu gällande bestämmelserna vidkännas samma pensionsavdrag som manliga innehavare av befattning i samma lönegrad utan att de faktorer, som bestämma pensioneringskostnaderna för kvinnor, med avseende å sin samlade verkan i någon högre grad avvika från dem, som gälla för män.

I formellt hänseende föreslås vissa ändringar i förevarande paragraf. Sålunda hava, med utgångspunkt från nu gällande lönebelopp, pensionsunderlag och pensionsavdrag upptagits för lönegraderna A 31—34 i civila avlöningsreglementet. Dessa lönegrader sakna motsvarighet i gällande avlöningsförfattningar. Då förste provinsialläkarna inplacerats i lönegrad enligt civila avlöningsreglementets löneplan A hava bestämmelserna under 3 mom. om särskilda pensionsunderlag och pensionsavdrag för dessa befattningshavare uteslutits. Vidare hava bestämmelserna angående pensionsunderlag och pensionsavdrag för provinsialläkare och distriktsveterinärer, vilka skola åtnjuta lön enligt särskilda löneplaner (av de sakkunniga betecknade D och E), flyttats från 3 mom. till 1 mom. Utöver vad nu angivits hava vidtagits vissa ändringar av teknisk natur, betingade av de nya avlöningsbestämmelserna.

De föreslagna ändringarna i 19 § äro uteslutande av teknisk art.

De medelst förordnande på viss tid eller tills vidare tillsatta befattningar, vilka hittills varit förenade med i avlöningsreglementena fastställda arvoden, hava i civila avlöningsreglementet hänförs till lönegrader i en ny löneplan C. En med hänsyn härtill förändrad uppställning har vidtagits i 25 §. Därvid hava för de lönegrader, i vilka de befattningshavare som nu åtnjuta pensionsrätt komma att inplaceras, såsom pensionsunderlag och pensionsavdrag angivits de för nämnda befattningshavare gällande beloppen. Vad övriga lönegrader angår, hava upptagits för lönegraden C 2 de belopp, som gälla för lönegraderna C 1 och C 3, för lönegraden C 4 pensionsunderlag 6,000 kronor och pensionsavdrag 360 kronor (vilka belopp tidigare tillämpats för kustbevakningsinspektör vid tullverket med samma löneställning) samt för lönegraden C 14 samma belopp som för lönegraderna C 13 och C 15.

Då, såsom förut nämnts, de sakkunniga förutsatt, att civila avlöningsreglementet tills vidare icke skall äga tillämpning å överdirektör och kraftverks-

direktör vid statens vattenfallsverk, hava pensionsunderlag och pensionsavdrag särskilt angivits för dessa befattningar.

I anslutning till ett av 1936 års lönekommitté framlagt förslag, uppdelas de extra ordinarie tjänsterna i 28 § i två grupper, nämligen extra ordinarie tjänstemän i allmänhet och extra ordinarie tjänster med lön enligt löneplan B i civila avlöningsreglementet. Med den senare gruppen hava likställt extra ordinarie tjänstemän med lön enligt för motsvarande ordinarie tjänstemän gällande bestämmelser. För extra ordinarie tjänstemän i allmänhet hava nuvarande för manlig befattningshavare gällande pensionsunderlag och pensionsavdrag utan ändring upptagits i förslaget; för övriga extra ordinarie tjänstemän har föreslagits, att de pensionsunderlag och pensionsavdrag skola tillämpas, vilka enligt bestämmelserna i 18 § 1 mom. gälla för motsvarande ordinarie tjänstemän.

I andra momentet av 28 § föreslås vissa ändringar, som äro av teknisk natur.

I fråga om de sålunda förordade författningsändringarna skola enligt de sakkunnigas förslag gälla vissa *övergångsbestämmelser*. Enligt beslut av 1938 års riksdag skall civila avlöningsreglementet äga tillämpning å kemist och andre kemist i marinförvaltningen. Dessa äro för närvarande underkastade militära tjänstepensionsreglementet. Övergången till civila tjänstepensionsreglementet kommer att för dessa befattningshavare innebära vissa ändrade pensionsvillkor. Såsom de sakkunniga framhålla äro dock ändringarna i allmänhet av ringa eller ingen betydelse. Endast i ett hänseende hava de sakkunniga ansett dem påkalla särskild uppmärksamhet. Medan vederbörande befattningshavares lön enligt 2 § militära tjänstepensionsreglementet skall minskas med pensionsavdrag intill dess han inträder i pensionsåldern, skola pensionsavdragen enligt 4 § civila tjänstepensionsreglementet verkställas intill utgången av den månad, under vilken tjänstemannen uppnår trettio tjänstår eller dessförinnan inträder i pensionsåldern. De sakkunniga föreslå en övergångsbestämmelse av innebörd, att lönen till innehavare av sådan i civila avlöningsreglementet avsedd befattning, vid vilken omedelbart före den 1 juli 1939 lön utgår enligt det gällande militära avlöningsreglementet, skall minskas med pensionsavdrag intill utgången av den månad, under vilken befattningshavaren inträder i pensionsåldern.

Enligt den föreslagna nya lydelsen av 1 § 1 mom a) civila tjänstepensionsreglementet skall reglementet äga tillämpning å ordinarie tjänsteman, som är underkastad föreskrifterna i civila avlöningsreglementet. Då avlöningsreglementet emellertid beträffande tjänsteman, som vid reglementets ikraftträdande innehar däri avsedd befattning, vinner tillämpning endast under de i avlöningsreglementets 59 § nämnda förutsättningarna och det givetvis ej kan ifrågakomma, att från pensioneringen utesluta de tjänstemän, som nu äga pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet, hava de sakkunniga föreslagit en övergångsbestämmelse av innehåll, att civila tjänstepen-

sionsreglementet skall beträffande annan ordinarie tjänsteman vid den civila statsförvaltningen än överdirektör och kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk jämväl efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande tillämpas i dess tidigare lydelse, därest tjänstemannen fortfarande är underkastad något av de nu gällande avlöningsreglementena för befattningshavare vid nyreglerade civila verk. Denna övergångsbestämmelse blir tillämplig även för kvinnlig tjänsteman, som icke är underkastad de från och med den 1 juli 1925 genomförda ändringarna i nu gällande avlöningsreglementen och vilken icke önskar övergå på civila avlöningsreglementet. För sådan befattningshavare kommer till följd av övergångsbestämmelsen den nuvarande undantagsföreskriften i 2 § 1 mom. b) civila tjänstepensionsreglementet att gälla även i fortsättningen, vilket innebär att hon alltjämt har sina pensionsförhållanden reglerade enligt de närmast före tjänstepensionsreglementets tillkomst gällande pensionsbestämmelserna.

I anslutning till de nu berörda ändringsförslagen hava de sakkunniga anført följande.

Då pensionslagstiftningen i det förordade, huvudsakligen i formellt hänseende reviderade skicket allenast innefattar ett provisorium i förhållande till en förutsatt senare, mera genomgripande revision av pensionsväsendet, synas de blivande definitiva stadgandena böra vid sitt ikraftträdande helt ersätta de nu föreslagna bestämmelserna och sålunda avse icke endast de befattningshavare, som äro i tjänst vid ikraftträdandet och först därefter avgå, utan även de befattningshavare, vilka avgått med pension enligt de provisoriska pensionsbestämmelserna. Det synes nämligen icke berättigat att mellan dessa två kategorier av pensionstagare göra en åtskillnad, som icke skulle motsvaras av någon olikhet i lönehänseende. Att göra en sådan uppdelning av pensionstagarna på olika kategorier uteslutande därför att definitiv pensionsreglering icke kunnat medhinnas inom sådan tid att den kunnat träda i kraft den 1 juli 1939, måste anses vara att fästa för stor vikt vid en tillfällig omständighet och skulle vid en framdeles företagen höjning av pensionsförmånerna komma att framstå såsom obilligt gentemot de tjänstemän, som avgått ur tjänst under provisoriets giltighetstid.

Om full likställighet skall åvägabringas mellan de tjänstemän, vilkas avgång ur tjänst inträffar under det att provisoriet är tillämpligt å dem, och de tjänstemän, vilka avgå först sedan definitiv pensionsreglering genomförts, kräves emellertid icke endast att de definitiva bestämmelserna angående pensionsförmånernas storlek från och med sitt ikraftträdande göras tillämpliga även å de först avsedda pensionärerna; dessa måste då även med hänsyn till den tid, som förflutit mellan avgången ur tjänst och tiden för de definitiva pensionsbestämmelsernas ikraftträdande, i pensionshänseende försättas i samma ekonomiska läge som de skulle hava intagit, därest sistnämnda bestämmelser varit gällande från och med den 1 juli 1939. De sakkunniga vilja för sin del i princip förordade en sådan anordning. Någon vägande invändning mot en i nämnda syfte tillkommen anordning synes knappast kunna göras, då det givetvis även ur det allmännas synpunkt hade varit önskvärt att de nya pensionsbestämmelserna kunnat träda i kraft redan den 1 juli 1939. Om någon retroaktivitet i vanlig bemärkelse kan här icke sägas vara fråga. Vad som avses innebär nämligen endast att åstadkomma att — liksom tidigare i allmänhet skett vid pensionsregleringar, som

föranletts av nya löneregleringar — göra pensionsregleringen parallell med löneregleringen. En liknande anordning har ock nyligen vidtagits vid pensionsregleringen för lärare vid folk- och småskolor m. fl., för vilka lönereglering och provisoriska pensionsbestämmelser trädde i kraft den 1 januari 1938 men pensioneringen definitivt ordnats först genom den 1 juli 1938 ikraftträdde pensionsreglementen. Dessa pensionsreglementen förklarades skola — under iakttagande av vissa övergångsbestämmelser — för tiden 1 januari — 30 juni 1938 träda i stället för de tidigare meddelade provisoriska pensionsbestämmelserna. Tjänstemän, som avgå med pension enligt de nu föreslagna provisoriska bestämmelserna torde sålunda vid en i samband med definitiv pensionsreglering företagen höjning av pensionerna böra få uppbära ett belopp motsvarande skillnaden mellan pensionsförmånerna enligt de nya bestämmelserna och redan uppburna pensionsförmåner; vid bestämmande av detta belopp bör emellertid tagas hänsyn till den höjning av pensionsavdragen, som kan komma att vidtagas i samband med pensionernas höjning.

Statskontoret har framhållit, att förslaget om lika pensionsunderlag för man och kvinna måste anses såsom en given konsekvens av att kvinnliga befattningshavare från och med den 1 juli 1939 erhålla rätt till uppflyttning jämväl till den högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad. I övrigt har ämbetsverket anfört följande.

I fråga om bestämmelserna rörande reduktion av pensionen då befattningshavare, som åtnjuter pension, kommer i åtnjutande av pension av annan statstjänst eller av lön eller arvode från sådan tjänst, hava de sakkunniga föreslagit borttagande av regeln om reduktion av pensionen för det fall, att med pension förenas lön eller arvode för annan statstjänst. Däremot skulle pensionen enligt förslaget även i fortsättningen minskas i fall vederbörande pensionär kommer i åtnjutande av pension av annan statstjänst.

I anledning av vad de sakkunniga sålunda föreslagit får *statskontoret* erinra, att 1930 års pensionssakkunniga, vilkas förslag i huvudsak lagts till grund för nu gällande pensionsbestämmelser, uttryckligen framhållit, att tidigare gällande föreskrifter om minskning eller indragning av pensionsbelopp uppenbarligen grundade sig på den principiella uppfattningen, att av pensionen den del, som tjänsteman icke själv bekostat genom egna avgifter, vore att betrakta såsom ett understöd, vartill vederbörande icke kunde anses berättigad, om han på annat sätt — i form av lön, arvode eller pension — av staten bereddes en däremot svarande försörjning.

Dessa sakkunniga betraktade i stället pensionen som ett slags försäkring och gjorde för sin del gällande, att den pension, som en gång tillerkänts en befattningshavare, borde för framtiden lämnas orubbad, såvida icke begånget brott gäve anledning till minskning av pensionen. I fråga om förening av pensionen med lön eller arvode för annan statstjänst ansågo de sakkunniga, att den vanliga ålderspensionen utgjorde en avtalsmässig ersättning, vilken en tjänsteman, som uppfyllt de för erhållande av dylik pension stadgade villkoren, borde kunna hava anspråk på att i regel få njuta utan avkortning i honom tillkommande löneförmåner för annan statstjänst. Invalid- eller sjukpension kunde däremot icke sägas vara »intjänt» på samma sätt som ålderspension utan hade snarare karaktären av understöd. Beträffande innehavare av invalid- eller sjukpension, som åter kunnat vinna en mera fast anställning i statens tjänst, måste det därför, enligt de sakkunnigas mening, anses riktigt, att en viss reduktion vidtoges av lönen å denna befattning. Däremot syntes särskilda föreskrifter vara på sin plats i fråga

om förening av pension för någon av de i pensionsreglementet avsedda tjänster, som tillsatts genom förordnande på viss tid, med pension för annan befattning i statens tjänst.

I enlighet med denna uppfattning hade 1930 års pensionskommitté, såvitt angår ordinarie befattningshavare, tillsatta med fullmakt eller konstitutorial, under 18 § i sitt förslag till civilt pensionsreglemente icke föreslagit någon reduktionsregel för andra fall än då vederbörande kommit i åtnjutande av invalid- eller sjukpension. Beträffande däremot tjänstemän, tillsatta genom förordnande på viss tid, hade de sakkunniga på grund av den undantagsställning, dessa befattningshavare intoge, i 23 § 3 mom. av sitt förslag intagit en bestämmelse därom, att minskning av pensionen alltid skulle inträda för det fall, att sådan befattningshavare vid avgången från tjänsten redan vore i åtnjutande av pension för annan statstjänst.

I sitt över nyssnämnda sakkunnigas förslag avgivna utlåtande ifrågasatte statskontoret — liksom även, bland annat, kammarrätten — huruvida de inskränkande bestämmelser, som föreslagits i 18 §, verkligen vore behövliga med hänsyn till den obetydliga räckvidd, paragrafen med all sannolikhet komme att erhålla.

Vid framläggandet för 1934 års riksdag av proposition nr 222 angående rätt till tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, och för arbetare i statens tjänst uttalade föredragande departementschefen, att den princip vore fullt riktig, som låge till grund för kommitténs ståndpunktstagande, att den pension, varav en befattningshavare kommit i åtnjutande, borde lämnas orubbad, men att däremot lönen eller arvudet borde minskas med vad som efter prövning kunde anses skäligt. Av departementschefens uttalande framgår vidare, att han icke heller funne någon mera välgående invändning vara att framställa mot den principen, att reduktion vid förening av ålderspensioner för olika tjänster ej heller borde förekomma. En generell tillämpning av denna princip fann dock departementschefen under dåvarande förhållanden icke vara möjlig.

Vidare må erinras, att i det vid 1938 års riksdag antagna civila avlösningsreglementet, i anslutning till vad sålunda förekommit vid tillkomsten av det civila pensionsreglementet, intagits bestämmelser (2 § 2 mom.) om skyldighet för ordinarie tjänsteman, som är berättigad att av statsmedel uppbära tjänstepension eller årligt understöd, att efter Kungl. Maj:ts prövning underkasta sig minskning i den enligt reglementet utgående lönen.

Det av 1938 års pensionskommitté i föreliggande betänkande framlagda förslaget om upphävande av de i tjänstepensionsreglementena intagna bestämmelserna om viss reduktion av pensionen, då vederbörande pensionär äger uppbära lön eller arvode för annan statstjänst, är alltså att uppfatta såsom en konsekvens av statsmakternas ovannämnda beslut beträffande civila avlösningsreglementet.

Att märka är emellertid, att den principiella ståndpunkt ifråga om tjänstepensionens karaktär, Kungl. Maj:t och riksdagen få anses hava intagit, närmast torde böra leda till ett upphävande jämväl av gällande bestämmelser om reduktion av pensionen i de fall, då en och samma befattningshavare kommit i åtnjutande av tjänstepension från mer än en befattning. En dylik reduktion står uppenbarligen i strid med föredragande departementschefens vid 1934 års riksdag godtagna uttalanden angående pensionens rättsliga karaktär. De skäl, som då anfördes mot en konsekvent tillämpning av den intagna ståndpunkten angående pensionens rättsliga karaktär — nämligen vissa ojämnheter på grund av då gällande föreskrifter i de militära pensionsförordningarna — torde icke kunna återopas efter tillkomsten av det militära tjänstepensionsreglementet.

Gentemot de sakkunnigas förslag må jämväl framhållas, att det måste anses vara mindre tillfredsställande, att en pensionerad befattningshavare, som erhållit annan pensionsberättigad anställning i statens tjänst och varit berättigad att uppbära såväl lön som pension utan någon reduktion, skulle efter erhållet avsked från den senast innehavda tjänsten bliva skyldig att vidkännas reduktion av sina pensionsförmåner.

På grund av vad sålunda anförts får statskontoret för sin del förorda, att jämväl bestämmelserna om reduktion av tjänstepension i de fall, då vederbörande åtnjutit sådan pension för annan statstjänst, måtte uteslutas ur ifrågavarande pensionsreglementen.

I likhet med statskontoret anser jag, att en konsekvens av att de kvinnliga befattningshavarna erhålla rätt till uppflyttning till högsta löneklass bör bli att lika pensionsunderlag skola gälla för man och kvinna. Jag tillstyrker därför de sakkunnigas förslag i denna del. *Departements-
chefen.*

Sakkunnigförslaget i övrigt innefattar i huvudsak allenast ändringar av teknisk natur i syfte att provisoriskt anpassa tjänstepensionsreglementets föreskrifter efter de nya avlöningsbestämmelserna. För min del har jag i sak intet att erinra mot vad de sakkunniga förordat. Emellertid må påpekas, att enligt av chefen för kommunikationsdepartementet denna dag framlagt förslag till omorganisation av vattenfallsstyrelsen m. m. (proposition nr 240) civila avlöningsreglementet skall från och med den 1 juli 1939 äga tillämpning å överdirektör och souschef samt kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk, därvid befattningarna skola placeras i lönegraderna C 13 respektive C 11 och C 9. Vid bifall härtill erfordras icke de av de sakkunniga föreslagna särskilda föreskrifterna för överdirektör och kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk i 1 § 1 mom. b), 25 § 2 mom. och i övergångsbestämmelserna. I detta sammanhang må vidare påpekas, dels att, därest i enlighet med av Kungl. Maj:t för årets riksdag framlagt förslag avlöningsbestämmelserna för landshövdingarna inordnas under civila avlöningsreglementet, landshövdingbefattning icke bör upptagas under 1 § 1 mom. b), dels ock att enligt Kungl. Maj:ts förslag löneplanen för distriktsveterinärer skall benämnas »löneplan F». Tillika må erinras, att enligt propositionen nr 206 till årets riksdag professorsbefattningen i psykiatri vid karolinska mediko-kirurgiska institutet bör skiljas från överläkartjänsten vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm. Vid bifall härtill bör viss ändring vidtagas i 18 § 2 mom.

Det av statskontoret framlagda förslaget om upphävande av de i 7 § 1 mom. tjänstepensionsreglementet intagna föreskrifterna rörande förening av pension enligt reglementet med annan pension synes icke böra föranleda någon åtgärd i detta sammanhang. Jag utgår från, att nämnda fråga kommer att närmare prövas av 1938 års pensionssakkunniga under det fortsatta utredningsarbetet.

Däremot tillstyrker jag, att andra momentet av sjunde paragrafen nu upphäves. Jag vill framhålla, att icke heller pensioner beviljade före den 1 juli 1939 höras reduceras, om pensionstagaren erhåller avlöning enligt civila av-

löningsreglementet eller i anslutning till detsamma utfärdade avlöningsbestämmelser. I den mån så befinnes erforderligt, torde närmare föreskrifter härom få meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad de sakkunniga anfört i fråga om tillämpning av den blivande definitiva pensionsregleringen även på tjänstemän, som avgått efter den 1 juli 1939 men före denna reglerings ikraftträdande, föranleder ingen erinran från min sida.

Förslag av 1934 års familjepensionsutredning.

Tidigare i dag har jag anmält särskilda av 1934 års familjepensionsutredning överlämnade preliminära överenskommelser med delegerade för en var av universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund angående statens övertagande av pensionsinrättningarnas rörelse på vissa i överenskommelserna närmare angivna villkor (proposition nr 186). Jag framhöll därvid, att i överenskommelserna med tjänstemannakassan i Uppsala och pensionsinrättningen i Lund förklarats, att överenskommelserna skulle gälla under förutsättning, att professorer inordnades under civila tjänstepensionsreglementet. Samtidigt meddelade jag, att familjepensionsutredningen i anslutning härtill föreslagit vissa ändringar i nämnda reglemente.

De sålunda ifrågasatta ändringarna i civila tjänstepensionsreglementet har familjepensionsutredningen sammanfattat i ett författningsförslag, vilket såsom bilaga (*Bil.* 2) torde få vidfogas dagens protokoll. Enligt förslaget skola ändringar vidtagas i 1, 2, 18 och 19 §§ av ifrågavarande reglemente. Beträffande var och en av dessa paragrafer må framhållas följande.

Under 1 § 1 mom. har familjepensionsutredningen upptagit en bestämmelse, enligt vilken reglementet skall, med de undantag som i 2 § angivas, äga tillämpning å följande vid universitet eller karolinska mediko-kirurgiska institutet anställda befattningshavare, nämligen professor, prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator och föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund. För närvarande gäller beträffande professorerna m. fl., att de i tjänstepensionshänseende äro underkastade lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907.

Familjepensionsutredningen har till stöd för förslaget anfört följande.

Då det gäller att bestämma avgränsningen av det område, inom vilket civila tjänstepensionsreglementet bör bli tillämpligt å professorer och lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet, uppställa sig vissa svårigheter på den grund, att för ifrågavarande befattningshavare gäller ett lönesystem, som i viktiga hänseenden avviker från det för nyreglerade tjänstemän inom civilförvaltningen i allmänhet gällande. Därtill kommer, att även anställnings- och tjänstgöringsförhållandena inom ifrågavarande institutioner förete

särdrag, vilka omöjliggöra en direkt jämförelse med övriga grenar av statsförvaltningen.

Inom universiteten och karolinska institutet kunna sålunda särskiljas följande huvudtyper av befattningar, tillhörande gruppen professorer och lärare m. fl., nämligen

- 1) ordinarie fulltidstjänster med avlöning helt av statsmedel;
- 2) ordinarie fulltidstjänster med avlöning dels av statsmedel, dels från särskilda fonder eller privata donationsmedel;
- 3) ordinarie fulltidstjänster med hela avlöningen från särskilda fonder eller privata donationsmedel;
- 4) ordinarie deltidstjänster av bisysslekaraktär med avlöning av statsmedel;
- 5) icke-ordinarie amanuens- och liknande befattningar med avlöning av statsmedel;
- 6) docenturer med docent- eller forskarstipendium;
- 7) docenturer utan stipendium.

I pensionshänseende gälla för de uppräknade kategorierna av befattnings- och anställningshavare växlande bestämmelser. De av statsmedel avlönade ordinarie befattningshavarna åtnjuta visserligen samtliga tjänste- och familjepensionsrätt, men eljest saknas klara linjer för pensionsrättens reglerande. Vad speciellt angår docenterna gäller i fråga om dessa, att de sakna tjänstepensionsrätt men däremot vid universiteten hava möjlighet att vinna inträde i pensionsinrättningarna för beredande av familjepension åt efterlevande, en möjlighet som dock endast i tämligen ringa omfattning blivit av de ifrågavarande docenterna utnyttjad.

Familjepensionsutredningen har vid utarbetande av sitt förslag till pensionsförhållandenas ordnande sökt undvika varje anordning, som kunde tänkas föregripa eller återverka på en blivande lönereglering för universitetet och karolinska institutet. Av den anledningen föreslår utredningen, att civila tjänstepensionsreglementet göres tillämpligt endast å befattningshavare, vilka med avseende å anställnings- och tjänstgöringsförhållanden intaga en sådan ställning, att de kunna utan viktigare avsteg från eljest inom statsförvaltningen följda pensioneringsprinciper inordnas under reglementet. Dit räknar familjepensionsutredningen innehavare av befattning såsom professor, prosector, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator eller föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund. Däremot synas följande befattningshavare icke böra hänföras under civila tjänstepensionsreglementet, nämligen docenter samt

vid *Uppsala universitet*:

- 1) lärare i fysikalisk diagnostik, tillika överläkare vid akademiska sjukhusets i Uppsala centralsanatorium, som i sin egenskap av lärare åtnjuter en avlöning från universitetets stat, allenast uppgående till 3,000 kronor för år, vilket giver vid handen att lärarbefattningen närmast har karaktären av bisyssla, ehuru densamma är uppförd på ordinarie stat;
- 2) director musices, vars avlöning, 5,000 kronor för år, vid överförande på den för nyreglerade befattningar i allmänhet gällande löneskalan skulle giva ett tjänstepensionsunderlag, som vore lägre än det efter andra grunder nu för befattningen fastställda;
- 3) gymnastiklärare med lön av 3,600 kronor för år, en befattning, som närmast torde vara avsedd att utgöra bisyssla för någon pensionerad militär;

vid *Lunds universitet*:

- 1) lärare i fysikalisk diagnostik, tillika överläkare vid tuberkulosavdelningen vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, om vilken gäller

vad ovan anförts rörande läraren i fysikalisk diagnostik vid Uppsala universitet;

2) lärare i ortopedi, tillika föreståndare för den ortopediska kliniken och polikliniken vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, som i förstnämnda egenskap åtnjuter avlöning från universitetets stat med 4,800 kronor för år men som har sin huvudsakliga verksamhet utom universitetet;

3) kapellmästare, med en avlöning av 5,000 kronor för år, om vilken gäller vad ovan sagts om director musices vid Uppsala universitet;

4) lärare i gymnastik och fäktkonst, med avlöning av 3,000 kronor för år och i allt väsentligt jämförlig med gymnastiklärare vid Uppsala universitet.

I fråga om 2 § civila tjänstepensionsreglementet, där familjepensionsutredningen föreslagit en ny punkt d), yttrar utredningen:

Bland de i 2 § civila tjänstepensionsreglementet uppräknade undantagen från reglementets tillämpning har såsom ny punkt d) införts »professor, som enligt gällande stat icke skall hänföras till detta reglemente». Därmed avses innehavare av professorer, som avlönas icke av statsmedel utan med anlitage av särskilda fonder eller privata donationsmedel och beträffande vilka icke blivit genom särskilt beslut vid professurens inrättande eller sedermera bestämt och i institutionens stat angivet, att professurens innehavare i pensionshänseende skall vara hänförlig under civila tjänstepensionsreglementet. Familjepensionsutredningen vill dock framhålla önskvärdheten av att professorer hädanefter icke utan vägande skäl inrättas utan att det samtidigt tillses, att tjänste- och familjepensionsfrågan blir för innehavaren på tillfredsställande sätt ordnad, antingen genom att donator ställer härför erforderliga ytterligare medel till förfogande eller genom att staten själv förklarar sig beredd att påtaga sig med pensioneringen förbundna kostnader.

I 18 och 19 §§ har familjepensionsutredningen upptagit bestämmelser angående tjänstepensionsunderlag, pensionsavdrag och pensionsåldrar för ifrågavarande befattningshavare. Bestämmelserna överensstämma med vad redan för närvarande gäller i motsvarande hänseenden.

Familjepensionsutredningen anför vidare:

Enligt familjepensionsutredningens mening äro anställningsförhållandena för professorer och lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet sådana, att den för hel pension erforderliga tjänstaldern lämpligen torde böra begränsas till tjugufem tjänstår. Den såsom bilaga till civila tjänstepensionsreglementet intagna förteckningen, som anger de befattningar, beträffande vilka dylik nedsättning av det för hel pension normalt gällande antalet tjänstår gäller, har fördenskull kompletterats i överensstämmelse härmed.

I detta sammanhang uppställer sig frågan, i vilken omfattning tid, som förflutit före tillträdet av ordinarie professors- eller lärarbefattning, må kunna få tillgodoräknas som tjänstår för att tillförsäkra de i förslaget avsedda befattningshavarna möjlighet att i normala fall förvärva det antal tjänstår, som erfordras för hel pension, d. v. s. enligt familjepensionsutredningens förslag 25 tjänstår. Enligt vad familjepensionsutredningen hos statskontoret inhämtat gäller för närvarande härutinnan den praxis, att av den icke-ordinarie anställningstiden må tillgodoräknas dels den tid, under vilken vederbörande såsom vikarie bestritt professors- eller liknande befattning, dels ock den tid, under vilken han innehaft docent- eller forskarstipendium eller uppehållit amanuensbefattning vid universitet eller karolinska institutet. Tidigare lärar emellertid statskontoret hava i tillgodoräkningshänseende följt en för ifrågavarande befattningshavare gynnsammare

praxis, i det att hela anställningstiden såsom docent — och sålunda ej blott tid, under vilken stipendium utgått — fått tillgodoräknas såsom tjänstår för pension i professorsbefattning.

Under överläggningarna med familjepensionsutredningen hava universitetskassornas delegerade framhållit, hurusom en tillfredsställande lösning av frågan om docenttidens tillgodoräkning i pensionshänseende vore av den största betydelse för tjänstepensioneringens ordnande på ett för professorer och lärare m. fl. vid universiteten godtagbart sätt. Vid bibehållande av det för hel ålderspension nu bestämda antalet av 25 tjänstår, vore det enligt delegerades uppfattning nödvändigt att medgiva tillgodoräkning även av ostipendierad docenttid, om man skulle kunna undvika eljest i talrika fall uppkommande avkortning av professorspensionerna på grund av bristande antal tjänstår. Alternativt kunde ifrågasättas att sänka antalet för hel ålderspension erforderliga tjänstår till 20 och i stället begränsa rätten att tillgodoräkna docenttid i enlighet med den av statskontoret nu tillämpade praxis.

För egen del anser familjepensionsutredningen det förstnämnda alternativet vara att föredraga.

Jämlikt 3 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet äger Kungl. Maj:t pröva, om och i vad mån såsom tjänstår för pension må tillgodoräknas även annan än i huvudregeln avsedd tid, under vilken tjänstemannen i eller utom statens tjänst förrättat arbete eller uppdrag, som finnes vara av beskaffenhet att skäligen böra tagas i betraktande vid tjänstårsberäkningen. Med stöd av detta bemyndigande lär Kungl. Maj:t kunna medgiva tillgodoräkning av docenttid i den omfattning, som kan befinnas skälig och lämplig för att möjliggöra ett rättvist ordnande av professorernas pensionsfråga.

Delegerade hava funnit sig böra ytterligare understryka sitt krav i nu angivet hänseende genom att uppställa det såsom en förutsättning för deras biträdande av överenskommelserna om familjepensionskassornas överlåtande på staten. Frågan om tjänstårsberäkningen är nämligen av väsentlig betydelse även för familjepensioneringen, i det att bristande antal tjänstår vid avgången ur tjänst enligt allmänna familjepensionsreglementet medför avkortning jämväl av familjepensionen. Nuvarande delägare i pensionsinrättningarna äro dock genom en särskild föreskrift i de träffade överenskommelserna tillförsäkrade oavkortad pension för sina efterlevande. Familjepensionsutredningen har även för sin del utgått från att det sålunda väckta spörsmålet om tillgodoräkning av anställningstid såsom docent skall erhålla en lösning, som tillgodoser alla rimliga önskemål från universitets-håll.

Såväl kanslern för rikets universitet som de större konsistorierna i Uppsala och Lund, karolinska institutet samt tjänstemannakassan i Uppsala hava i sina yttranden över familjepensionsutredningens förslag i olika hänseenden uttryckligen anslutit sig till delegerades uppfattning i fråga om tjänstårsberäkningen.

Kanslern, som utgår från att antalet för hel ålderspension erforderliga tjänstår bestämmas till 25, hemställer härvidlag, att Kungl. Maj:t ville föreskriva, att vid tjänstårsberäkning enligt 3 § civila tjänstepensionsreglementet professor eller ordinarie lärare i laboratorgraden vid universiteten och karolinska institutet skall äga, enligt bestämmande i varje särskilt fall av kanslern, tillgodoräkna sig tid, varunder han före utnämningen vid någon av nämnda läroanstalter antingen såsom docent fullgjort lärar- eller forskningsverksamhet eller i annan egenskap tjänstgjort som lärare eller ock uppehållit befattning av annat slag.

Karolinska institutet anför:

Med anledning av utredningens uttalanden rörande rätten att såsom tjänst-
år för pension tillgodoräkna föregående tjänstgöring vill kollegiet framhålla
att det är av synnerlig vikt, att denna rätt ej erhåller sådan utformning, att
möjligheterna minskas för de akademiska lärarna att erhålla tillfredsstäl-
lande pension. De medicinska lärostolarna måste, företrädesvis i de kliniska
ämnena, förväntas bliva rekryterade med personer, som haft sin huvudsak-
liga verksamhet förlagd utom statens tjänst. Utnämningarna till professu-
rerna äga i regel rum, då vederbörande nått en ganska hög levnadsålder. Er-
farenheten har givit vid handen, att professorer vid institutet i ett ej ringa
antal fall vid sin avgång ej innehava erforderligt antal tjänstår, varför de
erhålla avkortad pension. Då det för undervisningen och forskningen är
betydelsefullt, att till de akademiska lärarbefattningarna kunna förvärfvas
personer av så hög kompetens som möjligt, böra reglerna om pension till-
lämpas på sådant sätt, att ej detta önskemåls förverkligande försvåras. Före-
skrifterna om rätten att tillgodoräkna föregående verksamhet såväl inom
som utom statens tjänst måste därför enligt kollegiets förmenande tillämpas
efter ej alltför snävt tillmätta grunder och under beaktande av de i varje
enskilt fall föreliggande särskilda omständigheterna.

Tjänstemannakassan i Uppsala förutsätter, att en generell bestämmelse ut-
färdas rörande den tid, som må tillgodoräknas vid tjänstårsberäkningen.

Statskontoret yttrar:

Statskontoret kan för sin del icke förorda någon ändring av vad som för
närvarande tillämpas i fråga om rätten att för pension tillgodoräkna tid,
varunder vederbörande innehaft anställning som docent. Prövningen av
denna fråga torde böra upptagas i samband med den revision av pensions-
bestämmelserna, som skall företagas av 1938 års pensionsakkunniga. I
öfrigt vill statskontoret allenast fästa uppmärksamheten vid att en av de
professorer vid Uppsala universitet, som enligt utredningens förslag skulle
erhålla pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet, nämligen pro-
fessorn i rasbiologi, icke uppbär någon avlöning från universitetets stat utan
från det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till rasbiologiska insti-
tutet, för vilket han är chef. Hans avlöningsförmåner utgå dock enligt samma
grunder som universitetsprofessorernas. Statskontoret har för sin del intet
att erinra mot att hans pensionsrätt i enlighet med utredningens förslag ord-
nas enligt civila tjänstepensionsreglementet. Statskontoret vill emellertid ifrå-
gasätta, huruvida icke denna pensionsrätt bör knytas till den befattning
som chef för rasbiologiska institutet, med vilken honom tillkommande löne-
förmåner äro förenade. I 1 § 1 mom. c) synes i enlighet härmed uttryck-
ligen böra angivas, att reglementet skall äga tillämpning å innehavaren av
sistnämnda befattning.

*Departements-
chefen.*

Såsom jag redan tidigare i dag framhållit vid anmälan av omförmälda
preliminära överenskommelser angående statens övertagande av universi-
tetens familjepensionsinrättningar, tillstyrker jag, att civila tjänstepensions-
reglementets tillämpningsområde utsträcker i enlighet med vad familjepen-
sionsutredningen förordat. Såsom utredningen påpekat, har förslaget be-
gränsats att avse allenast sådana befattningshavare, för vilka ett dylikt in-
ordnande kan ske utan viktigare avsteg från eljest inom statsförvaltningen
följda pensioneringsprinciper.

Vad angår det av utredningen framlagda författningsförslaget förordar jag, att pensionsrätten för professorn i rasbiologi vid universitetet i Uppsala såsom statskontoret ifrågasatt knytes till den befattning såsom chef för rasbiologiska institutet, med vilken professorsbefattningen är förenad. Härav påkallas jämkningar i 1 § 1 mom. c) och 18 §. Jag får vidare förordna, att det av familjepensionsutredningen under 2 § upptagna undantaget för »professor, som enligt gällande stat icke skall hänföras till detta reglemente» ersättes med en föreskrift, enligt vilken Kungl. Maj:t bemyndigas föreskriva, att reglementet ej skall äga tillämpning å professor, för vilken avlöningsbelopp icke äro angivna i vederbörande avlöningsstat. Kungl. Maj:t skulle härigenom erhålla tillfälle att från reglementets tillämpning undantaga innehavarna av dels vissa från särskilda fonder eller med donationsmedel avlönade professorsbefattningar, som för närvarande icke äro förenade med tjänstepensionsrätt, dels vissa professorsbefattningar, som äro förenade med andra pensionsberättigande tjänster.

Även i fråga om rätten att såsom tjänstår tillgodoräkna ostipendierad docenttid har jag förut i dag uttalat mig vid behandlingen av de preliminära överenskommelserna med universitetens familjepensionsinrättningar. Jag framhöll därvid, att docenttid, under vilken undervisnings- och forskningsverksamhet bedrivits vid vederbörande läroanstalt, enligt min mening borde i princip tillgodoräknas såsom tjänstår, oberoende av huruvida stipendium åtnjutits eller ej. Jag vill understryka, att jag icke avser att sådan docenttid skulle få tillgodoräknas såsom tjänstår, under vilken vederbörande endast formellt varit såsom docent knuten till läroanstalten i fråga. En förutsättning för tillgodoräkningen måste alltid vara, att undervisning eller vetenskaplig forskningsverksamhet i egentlig mening bedrivits. Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att med stöd av 3 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet meddela närmare bestämmelser i förevarande ämne. Härvid torde bland annat böra föreskrivas, att prövningen av tillgodoräkningsrätten, vilken prövning i varje särskilt fall bör ankomma på Kungl. Maj:t, skall ske i samband med utnämningen.

I detta sammanhang må erinras, att professorn i experimentell fysik vid vetenskapsakademien K. M. G. Siegbahn äger åtnjuta pension enligt samma grunder som stadgats beträffande universitetsprofessor. Vid bifall till förevarande förslag kommer alltså jämväl Siegbahn att bli underkastad civila tjänstepensionsreglementet.

Genom skrivelse den 6 april 1938, nr 171, har riksdagen medgivit, att för professorn K. B. J. Karlgren må från och med dagen efter professorn J. G. Anderssons avgång från sin professors- och föreståndarbefattning inrättas en personlig befattning såsom professor och föreståndare för ostasiatiska arkeologiska samlingarna med de åligganden för Karlgren såsom innehavare av denna befattning, som av Kungl. Maj:t bestämmas. Samtidigt har riksdagen beslutit, att Karlgren skall såsom innehavare av den personliga professors- och föreståndarebefattningen vara i avlöningshänseende likställd med universitetsprofessor. Karlgren lärer jämväl böra berättigas att åt-

njuta pension enligt samma grunder, som bliva gällande för universitetsprofessor. Härtill torde riksdagens bemyndigande böra inhämtas i detta sammanhang.

Den personal, som enligt vad här föreslagits skulle inordnas under civila tjänstepensionsreglementet, torde för närvarande icke utan vidare vara skyldig att underkasta sig ändrade bestämmelser i fråga om pension. Möjlighet bör därför beredas de nuvarande befattningshavarna att alltjämt bibehållas vid bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag. Den övergångsbestämmelse, som bör meddelas med hänsyn härtill, synes böra innebära, att civila tjänstepensionsreglementet icke skall vara tillämpligt å befattningshavare, som före viss av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt gör anmälan, att han icke vill underkasta sig reglementets bestämmelser. Det må framhållas, att befattningshavaren, om dylik anmälan gjorts, därmed också automatiskt blir undantagen från allmänna familjepensionsreglementets tillämpning.

Övriga ändringar.

Ordinarie och extra ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende äro numera underkastade civila tjänstepensionsreglementet. För nämnda lärare äro emellertid i fråga om tjänstepensioneringen meddelade vissa särskilda föreskrifter i kungörelsen den 4 januari 1938 (nr 3) angående utsträckt tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet med däri den 17 juni 1938 (nr 438) vidtagna ändringar.

Särbestämmelserna avse i första rummet att reglera övningslärarnas pensionsförhållanden. Enligt nu gällande avlöningsbestämmelser skall vid bestämmandet av övningslärares årslön tillägg respektive avdrag ske å vederbörande lönebelopp med tre procent för varje veckotimme, varmed veckotimmarnas antal över- eller understiger trettio (treprocentregeln). I anslutning härtill har för övningslärarna bestämts, att tid under vilken tillägg eller avdrag sålunda skett å årslönen, skall vid tjänstårsberäkningen enligt 3 § tjänstepensionsreglementet ökas eller minskas med i allmänhet samma antal procent som dem, med vilka lönebeloppet ökats respektive minskats. Vidare skall under sådan tid pensionsavdraget ökas eller minskas på samma sätt som lönebeloppet. Slutligen bestämmas såväl invalid- som sjukpension med hänsyn till lönebeloppets storlek vid avgången ur tjänst.

De särskilda pensionsbestämmelserna för ifrågavarande lärarpersonal innehålla vidare regler för storleken av samtliga lärares pensionsunderlag och, oreducerade, pensionsavdrag ävensom för pensionsåldern. Dessutom innehålla bestämmelserna en särskild regel om utsträckning av föreskrifterna i 7 § 1 mom. tjänstepensionsreglementet till att avse jämväl fall av förening av pension enligt reglementet med lön eller pension för icke-statlig anställning, med vilken är förenad delaktighet i statens pensionsanstalt.

Utöver vad nu angivits innehålla bestämmelserna vissa detaljföreskrifter, som ej här torde behöva beröras, ävensom övergångsbestämmelser angående rätt att såsom tjänstår tillgodoräkna tid före det gällande avlöningsreglementets ikraftträdande, angående pensionsunderlag och pensionsavdrag för

företvarande rektorer samt angående förhöjning i vissa fall av pension åt övningslärare.

Genom proposition den 3 mars 1939 (nr 217) har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag angående inordnande under civila avlöningsreglementet av ordinarie lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter. Förslaget innebär, bland annat, en viss omläggning av sättet för bestämmandet av övningslärares årslön. I stället för den nu tillämpade treprocentregeln skall enligt propositionsförslaget tillämpas en regel, enligt vilken tilläggen och avdragen å vederbörande lönebelopp skola motsvara en trettiondedel av lönebeloppet (trettiondedelsregeln). Samtidigt föreslås emellertid, att lärare i övningsämne, å vars lön avdrag för närvarande sker på grundval av treprocentregeln, skall tilldelas personlig lönefyllnad med belopp, motsvarande skillnaden mellan den avlöning han erhåller vid tillämpning av de nya avlöningsbestämmelserna och den, som vid motsvarande timantal skulle hava tillkommit honom enligt den nya löneplanen med tillämpning av treprocentregeln. Sådan personlig lönefyllnad skall utgå, så länge läraren kvarstår vid den befattning han innehar den 1 juli 1939.

Efter det lärarna inordnats under civila avlöningsreglementet *erfordras Departements-*
chefen. särskilda bestämmelser angående lärarnas pensionsunderlag och, oreducerade, pensionsavdrag allenast i fråga om rektorerna, vilka enligt förenämnda proposition skola erhålla lön enligt särskild löneplan (löneplan E). De sålunda för rektorerna erforderliga bestämmelserna torde böra intagas under 25 § civila tjänstepensionsreglementet. Någon ändring i de nu gällande pensionsunderlagen och pensionsavdragen bör härvid icke vidtagas.

Därjämte böra enligt min mening nu gällande bestämmelser angående lärarnas pensionsålder intagas under 19 § tjänstepensionsreglementet eller, i förekommande fall, i den vid reglementet fogade åldersförteckningen.

Övriga särbestämmelser torde alltjämt böra, i avbidan på resultatet av 1938 års pensionssakkunnigas arbete, meddelas i särskild ordning, vartill riksdagens bemyndigande bör inhämtas. Bestämmelserna böra i huvudsak överensstämma med de nu gällande, varvid dock böra vidtagas de ändringar, som beträffande övningslärarna föranledas av övergången till trettiondedelsregeln. I sistnämnda hänseende är att märka, *dels* att tillgodoräkning av tid före den 1 juli 1939 bör ske enligt de nu gällande reglerna, *dels ock* att sistnämnda regler, såväl i fråga om tjänstårsberäkning och reduktion av pensionsavdrag som beträffande bestämmande av invalid- och sjukpension, böra i huvudsak tillämpas även efter civila avlöningsreglementets ikraftträdande beträffande sådana övningslärare, som komma i åtnjutande av i det föregående omförmäld personlig lönefyllnad, för tid då sådan lönefyllnad utgår.

Enligt gällande avlöningsbestämmelser skall lärare, som förordnats att bestrida rektorsbefattning men vilkens förordnande upphört utan att efterföljas av förnyat förordnande, övergå till sin innehavande lärarbefattning.

Någon ändring härutinnan har icke föreslagits i propositionen nr 217 till årets riksdag. Emellertid har av vissa ledamöter i undervisningsväsendets lönenämnd framhållits önskvärdheten av att rektor beredes möjlighet att efter minst 12 tjänstår avgå med full pension. Den sålunda väckta frågan synes böra prövas av 1938 års pensionskommitté.

I nyssnämnda proposition nr 217 har jämväl framlagts förslag om tillämpning av civila avlösningsreglementet å ordinarie vaktmästar- och därmed jämförlig personal vid de statliga undervisningsanstalterna. Jag förutsätter, att pensionsåldern för ifrågavarande personal bör — liksom för övriga statsanställda vaktmästare — utgöra 63 år. Emellertid får jag förorda en övergångsordning, enligt vilken pensionsåldern utgör 67 år under budgetåret 1939/40, 66 år under budgetåret 1940/41, 65 år under budgetåret 1941/42 samt 64 år under budgetåret 1942/43. För befattningshavare, som före vederbörande budgetårs ingång uppnått den för budgetåret föreskrivna pensionsåldern, bör pensionsåldern inträda vid budgetårets ingång. Nu anställda vaktmästare, som före den 1 juli 1939 uppnått eller uppnå 67 års ålder, böra beredas pension enligt hittills tillämpade grunder. Förslag härom anmäles i annat sammanhang denna dag (proposition nr 194).

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 79) har föreslagits att vid statens skyddshem skall bland annat uppföras en befattning såsom chef, tillika läkare, i lönegraden A 28, avsedd för statens anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever å kronoegendomen Lövsta. Vidare har i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln, punkt 114) föreslagits, att vid statens anstalt för fallandesjuka skall uppföras en befattning såsom överläkare av 2:a klass i lönegraden A 28. Liksom för överläkare av 2:a klass vid statens sinnessjukhus böra för nämnda chefsbefattning vid statens skyddshem och överläkarbefattning av 2:a klass vid statens anstalt för fallandesjuka, vilkas innehavare skola äga rätt till hyresfri bostad, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för befattning i 29 lönegraden. Härav föranledes ändring i 18 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet.

Bilagorna.

Bilagan A vid civila tjänstepensionsreglementet, däri angivas de i 14 § 1 mom. reglementet avsedda ordinarie befattningar, beträffande vilka det för hel pension erforderliga antalet tjänstår utgör tjugufem, bör i vissa hänseenden ändras.

Kungl. Maj:t har under punkten 79 i femte huvudtiteln av årets statsverksproposition föreslagit uppförande å ordinarie stat av en avdelningssköterska i lönegraden A 8 vid statens skyddshem. Under punkten 114 i samma huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit uppförande å ordinarie stat vid statens anstalt för fallandesjuka av bland annat en befattning såsom förestånderska av 1:a klass i lönegraden A 12, en befattning såsom förestånderska av 2:a

klass i lönegraden A 7 samt vissa översköterske- och sköterskebefattningar i lönegraderna A 6 och A 3.

På sätt i det föregående berörts har 1934 års familjepensionsutredning uttalat, att den för hel pension erforderliga tjänstaldern borde för professorer och lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet begränsas till tjugufem tjänstår.

I propositionen nr 211 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att å personalförteckningen för läroanstalterna för blinda skall uppföras en sjuksköterskebefattning i lönegraden A 7.

Vidare har i propositionen nr 206 föreslagits uppförande å ordinarie stat vid karolinska sjukhuset av barnmorskebefattningar i lönegraden A 7.

För nu avsedda befattningar torde — i likhet med vad redan är stadgat i fråga om andra liknande tjänster — det för hel pension erforderliga antalet tjänstår böra bestämmas till 25.

På grund av att centralanstalten för försöksväsendet å jordbruksområdet upphört från och med den 1 januari 1939 påkallas slutligen viss ändring i förevarande bilaga.

Beträffande *bilagan B*, däri angives pensionsåldern för innehavare av vissa ordinarie befattningar, påkallas ändringar på sätt framgår av följande redogörelse.

I årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, har Kungl. Maj:t föreslagit uppförande på ordinarie stat *dels* under punkt 79 av en avdelningsföreståndare, tillika redogörare, i lönegraden A 20, en avdelningsföreståndare, tillika lärare, i samma lönegrad samt en avdelningssköterska i lönegraden A 8 vid statens skyddshem, *dels* under punkt 108 av en lärare i lönegraden A 19 och en lärarinna i lönegraden A 18 vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, *dels* under punkt 110 av en föreståndarinna i lönegraden A 19 och 2 lärarinnor i kvinnlig slöjd i lönegraden A 15 vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, *dels ock* under punkt 114 av en kassör i lönegraden A 11, en förestånderska av första klass i lönegraden A 12, en förestånderska av 2:a klass i lönegraden A 7 samt vissa översköterskor och sköterskor i lönegraderna A 6 och A 3 vid statens anstalt för fallandesjuka.

Såsom redan angivits har i propositionen nr 211 föreslagits inrättande av en ordinarie sjuksköterskebefattning vid läroanstalterna för blinda. I samma proposition föreslås därjämte uppförande på ordinarie stat av maskinistbefattningar i lönegraderna A 10 eller A 8 vid nyssnämnda läroanstalter samt vid vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte och läroanstalterna för dövstumma.

Enligt propositionen nr 206 skola vid karolinska sjukhuset uppföras å ordinarie stat, förutom de redan omförmälda barnmorskebefattningarna, befattningar såsom förste maskinist i lönegraden A 12, andre maskinist i lönegraden A 8 samt kontorist i lönegraden A 9.

I skrivelse den 23 september 1938 har föreståndaren vid livrustkammaren hemställt, att pensionsåldern för livrustmästare- och åldfrubefattning-

arna i 10 lönegraden måtte utgöra 63 år. I utlåtande den 26 oktober 1938 har statskontoret tillstyrkt framställningen.

I statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, har under punkten 221 föreslagits inrättandet vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt av en kontoristbefattning i lönegraden A 9.

Härjämte föreslås i propositionen nr 97 inrättandet av sex befattningar såsom förste kontorister i lönegraden A 10 vid lantmäterikontoren i länen.

I likhet med vad fallet är med andra motsvarande eller jämförbara befattningar torde pensionsåldern för nu nämnda ordinarie tjänster böra bestämmas till 63 levnadsår, med undantag dock för *dels* befattningarna såsom avdelningsföreståndare vid statens skyddshem, lärare och lärarinna vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar samt föreståndarinna och lärarinna i kvinnlig slöjd vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, för vilka pensionsåldern torde böra bestämmas till 60 år, *dels ock* befattningarna såsom avdelningssköterska vid statens skyddshem, förestånderska, översköterska och sköterska vid statens anstalt för fallandesjuka, sjuksköterska vid läroanstalterna för blinda samt barnmorska vid karolinska sjukhuset, för vilka pensionsåldern torde böra bestämmas till 55 levnadsår.

Med hänsyn till att enligt 18 § militära tjänstepensionsreglementet pensionsåldern för befattningarna såsom kemist och andre kemist vid marinförvaltningen utgör 63 år, böra jämväl dessa befattningar, då de nu överföras till civila tjänstepensionsreglementet, upptagas i förevarande bilaga med angivande av nämnda pensionsålder.

I bilagan bör jämväl vidtagas ändringar med anledning av att de hittillsvarande befattningarna såsom fakultetsvaktmästare och kollegievaktmästare vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet numera benämnas vaktmästare.

Enligt gällande bestämmelser inträder pensionsåldern för övningsskollärare vid högre lärarinneseminarier, folkskoleseminarierna och småskoleseminarierna, för lärare i musik eller gymnastik med lek och idrott vid högre lärarinneseminarier, de allmänna läroverken, folkskoleseminarierna och småskoleseminarierna ävensom för andra lärare vid läroanstalterna för blinda och dövstumma än kvinnliga lärare i kunskapsämne vid utgången av det kalenderhalvår, under vilket läraren uppnår 63 levnadsår. För ämneslärare å övergångsstat vid småskoleseminarierna, kvinnliga lärare i kunskapsämne vid läroanstalterna för blinda och dövstumma samt kvinnliga lärare vid vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte inträder pensionsåldern vid utgången av det kalenderhalvår, under vilket läraren uppnår 60 levnadsår. Bestämmelser härom torde nu böra införas i bilagan B.

Hemställan.

I överensstämmelse med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet utarbetats förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna berörda förslag;

dels besluta

att i den vid civila tjänstepensionsreglementet såsom bilaga A fogade förteckningen, angivande ordinarie befattningar, beträffande vilka det för hel pension erforderliga antalet tjänstår utgör tjugufem, skola införas befattningar såsom

avdelningssköterska vid statens skyddshem,

förestånderska av 1:a klass, förestånderska av 2:a klass, översköterska och sköterska vid statens anstalt för fallandesjuka,

professor, prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi och observator vid universitetet i Uppsala,

professor, lärare i medicinsk radiologi, observator och föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning vid universitetet i Lund,

professor, prosektor och laborator vid karolinska medikokirurgiska institutet,

sjuksköterska vid läroanstalterna för blinda ävensom

barnmorska vid karolinska sjukhuset,

samt att i den vid samma reglemente såsom bilaga B fogade åldersförteckningen skola införas följande befattningar, nämligen

a) kassör vid statens anstalt för fallandesjuka,

maskinist vid läroanstalterna för blinda, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte samt läroanstalterna för dövstumma,

förste maskinist, andre maskinist och kontorist vid karolinska sjukhuset,

livrustmästare och åldfru vid livrustkammaren,

kontorist vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt samt

förste kontorist vid lantmäterikontoren i länen,

samtliga med en pensionsålder av 63 levnadsår,

b) avdelningsföreståndare, tillika redogörare, och avdelningsföreståndare, tillika lärare, vid statens skyddshem,

lärare och lärarinna vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar samt

Kungl. Maj:ts proposition nr 277.

föreståndarinna och lärarinna i kvinnlig slöjd vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor,
 samtliga med en pensionsålder av 60 levnadsår, ävensom
 c) avdelningssköterska vid statens skyddshem,
 förestånderska av 1:a klass, förestånderska av 2:a klass,
 översköterska och sköterska vid statens anstalt för fallande-
 sjuka,

sjuksköterska vid läroanstalterna för blinda samt
 barnmorska vid karolinska sjukhuset,
 samtliga med en pensionsålder av 55 levnadsår;

dels besluta, att i omförmälda bilagor skola vidtagas jäm-
 väl de ändringar i övrigt, som i det föregående angivits;

dels besluta att professorn K. B. J. Karlgren skall i egen-
 skap av innehavare av en personlig befattning såsom pro-
 fessor och föreståndare för ostasiatiska arkeologiska sam-
 lingarna åtnjuta pension enligt samma grunder, som gälla
 för universitetsprofessor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t, att i huvudsaklig över-
 ensstämmelse med vad i det föregående angivits utfärda
 särskilda bestämmelser i fråga om tjänstepensioneringen för
 lärare vid de statliga undervisningsanstalterna.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
 biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet
 Kronprinsen-Regenten, att proposition till riksdagen
 skall avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll
 utvisar.

Ur protokollet:

R. Wærneman.

Bil. 1.

Förslag

till

kungörelse om ändring i vissa delar av reglementet den 30 juni 1934 (nr 442) angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet).

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna, *dels* att 1 §, 2 § 1 mom., 18, 19 och 25 §§ samt 28 § 1 och 2 mom. reglementet den 30 juni 1934 angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, skola hava ändrad lydelse på sätt av det följande framgår, *dels* att 7 § 2 mom. samma reglemente skall upphöra att gälla, *dels ock* att den såsom bilaga B till reglementet fogade åldersförteckningen skall i angivna delar erhålla den lydelse, som av bilaga vid denna kungörelse framgår.

1 §.

1. Detta reglemente skall, med de undantag som i 2 § angivas, äga tillämpning å följande ordinarie befattningshavare:

a) ordinarie tjänsteman, som är underkastad föreskrifterna i avlöningsreglementet den för ordinarie tjänstemän vid den civila statsförvaltningen (civila avlöningsreglementet); samt

b) justitieråd, regeringsråd och landshövding ävensom överdirektör och kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk.

2. Reglementet skall, likaledes med de undantag som i 2 § angivas, jämväl tillämpas å

a) extra ordinarie tjänsteman, som är underkastad föreskrifterna i av Kungl. Maj:t i anslutning till civila avlöningsreglementet utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid den civila statsförvaltningen; och

b) extra ordinarie kvinnlig sjukvårdspersonal vid försvarsväsendet.

3. Kungl. Maj:t äger besluta, att reglementet skall i tillämpliga delar bliva gällande jämväl för icke-ordinarie anställningshavare, som icke avses i 2 mom., där anställningshavaren åtnjuter avlöning enligt civila avlöningsreglementet eller enligt av Kungl. Maj:t i anslutning därtill utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid den civila statsförvaltningen, så ock där eljest särskilda skäl därtill äro.

2 §.

1. Från reglementets tillämpning är undantagen

a) innehavare av annan ordinarie tjänst, som tillsättes genom förordnande tills vidare, än befattningen såsom chef för försäkringsinspektionen, såvitt angår dylik tjänst;

b) innehavare av tjänst, med vilken är förenad pensionsrätt i statens pensionsanstalt, såvitt angår dylik tjänst;

c) tjänsteman vid statens järnvägar, vilken vid statens övertagande av enskild järnväg eller bandel övergått i statens järnvägars tjänst men vid reglementets ikraftträdande icke är underkastad bestämmelserna i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk; samt

d) extra ordinarie tjänsteman, vilkens dagliga tjänstgöringstid vid ett och samma verk understiger hälften av den för ordinarie tjänstemän vid verket föreskrivna.

18 §.

1. Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningar, som äro hänförliga till viss lönegrad enligt civila avlöningsreglementet, skola, där ej annat följer av stadgandena i 2 mom., 20 och 21 §§ samt 24 § 4 mom., tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

a) *Befattningar, tillhörande löneplan A:*

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.	Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
1	1,320	36	18	3,684	174
2	1,404	39	19	3,924	192
3	1,476	42	20	3,924	192
4	1,560	45	21	4,200	213
5	1,644	48	22	4,476	234
6	1,716	51	23	4,764	255
7	1,824	57	24	5,076	279
8	1,920	63	25	5,400	303
9	2,040	69	26	5,724	330
10	2,160	75	27	6,036	354
11	2,304	84	28	6,360	378
12	2,436	90	29	6,684	399
13	2,640	102	30	6,996	420
14	2,844	114	31	7,128	429
15	3,036	129	32	7,260	435
16	3,240	141	33	7,428	447
17	3,444	156	34	7,608	456

b) *Befattningar, tillhörande löneplan B:*

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
1	7,296	438
2	7,896	474
3	8,496	510

c) *Befattningar tillhörande löneplan D:*

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
1	6,036	354

d) *Befattningar, tillhörande löneplan E:*

Lönegrad	Pensionsunderlag kr.	Pensionsavdrag för år kr.
1	3,924	192

2. För följande befattningar skola, oavsett vilken lönegrad befattningen tillhör, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som enligt 1 mom. gälla för befattningar, vilka tillhöra nedan angivna lönegrader i löneplan A enligt civila avlöningsreglementet, nämligen:

för överläkare av 1:a klass vid statens sinnessjukhus	30:e lönegraden
» » » 2:a » » » »	29:e »
» » » 3:e » » » »	28:e »

dock att för överläkare, som tillika är professor i psykiatri vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, pensionsunderlaget skall utgöra 7,500 kronor och pensionsavdraget 450 kronor,

för lantbruksingenjör	26:e lönegraden,
» länsveterinär	24:e »}

För lotspersonal skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör.

3. För befattningarna såsom justitieråd, regeringsråd och landshövding skola tillämpas pensionsunderlag av 9,996 kronor och pensionsavdrag av 600 kronor.

19 §.

Där ej för viss befattning annan pensionsålder anges i den såsom bilaga B till detta reglemente fogade åldersförteckningen, inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken tjänsteman uppnår nedan angivna levnadsålder:

1. För innehavare av befattning, som avses i civila avlöningsreglementet:

tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 1—12	60 år
» , » » A 13—34	}	65 »
» , » » B 1—3		
» , » » D 1	}	63 »
» , » » E 1		

2. För justitieråd, regeringsråd och landshövding 65 år.

25 §.

1. Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningar, som äro hänfödda till viss lönegrad i löneplan C enligt civila avlöningsreglementet, skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
1	5,500	330	10	8,000	480
2	5,500	330	11	8,000	480
3	5,500	330	12	9,000	540
4	6,000	360	13	9,000	540
5	7,000	420	14	9,000	540
6	7,000	420	15	9,000	540
7	7,000	420	16	9,000	540
8	7,000	420	17	9,000	540
9	7,000	420			

2. För nedan angivna befattningar vid statens vattenfallsverk skola tillämpas följande pensionsunderlag och pensionsavdrag:

för överdirektör: pensionsunderlag 8,000 kronor och pensionsavdrag 480 kronor, samt

för kraftverksdirektör: pensionsunderlag 7,000 kronor och pensionsavdrag 420 kronor.

28 §.

1. För sådana extra ordinarie tjänster, vid vilka lön utgår enligt av Kungl. Maj:ts fastställd löneplan, skola, med de undantag som i 2 och 3 mom. stadgas, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan angivas för de särskilda lönegraderna:

a) *Extra ordinarie tjänstemän i allmänhet:*

Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
1	1,236	33	16	3,036	129
2	1,320	36	17	3,240	141
3	1,404	39	18	3,444	156
4	1,476	42	19	3,684	174
5	1,560	45	20	3,684	174
6	1,644	48	21	3,924	192
7	1,716	51	22	4,200	213
8	1,824	57	23	4,476	234
9	1,920	63	24	4,764	255
10	2,040	69	25	5,076	279
11	2,160	75	26	5,400	303
12	2,304	84	27	5,724	330
13	2,436	90	28	6,036	354
14	2,640	102	29	6,360	378
15	2,844	114	30	6,684	399

b) *Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt löneplan B i civila avlösningsreglementet samt andra extra ordinarie tjänstemän med lön enligt för motsvarande ordinarie tjänstemän gällande bestämmelser:* de pensionsunderlag och pensionsavdrag, vilka enligt 18 § 1 mom. gälla för motsvarande ordinarie tjänstemän.

2. För lotspersonal, berättigad till andel i lotspenningar, skola tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för lönegrad närmast högre än den, till vilken vederbörande befattning hör.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1939.

Härvid skall tillika iakttagas:

1. För innehavare av sådan i civila avlöningsreglementet avsedd befattning, vid vilken omedelbart före den 1 juli 1939 utgår lön enligt löneplan i avlöningsreglementet den 20 maj 1927 (nr 170) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, skall gälla den avvikelsen från bestämmelsen i 4 § första stycket civila tjänstepensionsreglementet, att befattningshavaren tillkommande lön skall minskas med pensionsavdrag intill utgången av den månad, under vilken han inträder i pensionsåldern.

2. Beträffande annan ordinarie tjänsteman vid den civila statsförvaltningen än överdirektör och kraftverksdirektör vid statens vattenfallsverk skall civila tjänstepensionsreglementet jämväl efter denna kungörelses ikraftträdande tillämpas i dess tidigare lydelse, därest tjänstemannen fortfarande är underkastad föreskrifterna i något av följande avlöningsreglementen, nämligen avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 1925 nr 270) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten, avlöningsreglementet den 21 maj 1926 (nr 177) för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt avlöningsreglementet den 15 juni 1934 (nr 303) för tjänstemän vid domänverket.

Förslag

till

**ändring i vissa delar av reglementet den 30 juni 1934 (nr 442)
angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila
statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet).**

1 §.

1. Detta reglemente skall, med de undantag som i 2 § angivas, äga tillämpning å följande ordinarie befattningshavare:

- a) ordinarie tjänsteman, — — — vid domänverket;
- b) justitieråd, regeringsråd och landshövding; ävensom
- c) följande vid universitet eller karolinska mediko-kirurgiska institutet anställda befattningshavare, som icke äro underkastade föreskrifterna i ovan nämnda avlöningsreglemente den 22 juni 1921, nämligen professor, prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator och föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund.

2 §.

1. Från reglementets tillämpning är undantagen
- a) innehavare av — — — dylik tjänst;
 - b) kvinnlig tjänsteman, — — — juni 1922;
 - c) innehavare av — — — dylik tjänst;
 - d) i 1 § 1 mom. c) avsedd professor, som enligt gällande stat icke skall hänföras till detta reglemente;
 - e) tjänsteman vid — — — statens vattenfallsverk; samt
 - f) extra ordinarie — — — verket föreskrivna.

18 §.

3. För nedan angivna, till viss lönegrad ej hänförliga befattningar skola tillämpas följande pensionsunderlag och pensionsavdrag:

- för justitieråd, — — — 600 kronor,
- för förste provinsialläkare: — — — 420 kronor,
- för provinsialläkare: — — — 354 kronor,
- för professor vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet: pensionsunderlag 7,500 kronor och pensionsavdrag 450 kronor,
- för befattning vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet såsom prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator eller föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund: pensionsunderlag 6,000 kronor och pensionsavdrag 360 kronor, ävensom
- för distriktsveterinär: — — — 192 kronor.

19 §.

Där ej för viss befattning annan pensionsålder anges i den såsom bilaga B till detta reglemente fogade åldersförteckningen, inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken tjänsteman uppnår nedan angivna levnadsålder:

1. För justitieråd, regeringsråd och landshövding 65 år
 2. För tjänstemän vid provinsialläkarstaten:
 - provinsialläkare 63 »
 - förste provinsialläkare 65 »
 3. För innehavare av befattning vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet såsom professor, prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator eller föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund 65 »
 4. För distriktsveterinär 63 »
 5. För tjänstemän vid lots- och fyrstaten:
 - tjänstemän, tillhörande lönegraderna 1—10 60 »
 - tjänstemän, tillhörande lönegraderna 11—13 65 »
 6. För övriga tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen samt för tjänstemän vid affärsdrivande verk:
 - tjänstemän, tillhörande lönegraderna (B) 1—12 60 »
 - » » » (B) 13—30 65 »
 - » » » (A) 1—4 65 ».
-